

dere extraordinarium è sæculari Clero Confessarium, vel ex altero Regulari Instituto Sacerdotem; hisque id negligentibus, Episcopus efficere debet, quod Regularis Superior præstare debuisset.

Hoc pro Hisp. Regno confirmavit Innoc. XIII Constit. *Apostolici Ministerii* §. 21.*

19. Monialium regimen, quod præsentem custodiam postulat, totum est permissum Episcopis, vel ut Ordinariis, vel ut Sedi Apostolicæ Delegatis, si monasteria exempta sunt, et Sedi Apostolicæ immediate subjecta, nisi vel à certis Capitulis, vel ab aliis Regularibus gubernentur (1). Verum in his quoque monasteriis, quæ Regularibus subsunt, Episcopo una cum Regulari Superiore quovis anno reddenda est gestæ administrationis ratio, et Episcopus ipse malum administratorem ab officio dimovet, nisi ab eo monitus Superior id pridem fecerit, atque etiam animadvertit in Regulares, qui in bonorum monasterii administratione deliquerunt (2).

(1) Con. Trident. sess. 25 cap. 9 de Regul.

(2) Gregorius XV. *Constit. Inscrutabili* 50 tom. 5 par. 5 pag. 1 Bullarii ed. cit.

20. Atque hæc Episcopi cura, et sollicitudo in Moniales, non tantum sese explicat in illa, quam diximus, bonorum administratione, atque in clausura diligenter custodienda, quæ tota est ejus juri commissa, ordinario in Monasteriis sibi subjectis, delegato in exemptis (1), adeo recte puniat ipsos quoque Regulares, qui peccant in clausuram Monialium sibi subjectarum (2); sed etiam in electione Abbatissarum, quæ monasterio præficiuntur. Nam Episcopo nunciandus est futuræ electionis dies, etiam cum monasteria subsunt Regularibus; et ipse una cum Regulari Superiore interesse, ac præesse electioni potest (3).

(1) Conc. Trident. Sess. 25 cap. 5 de Reg. Vide *constit. Gravissimo* 12 Benedicti XIV, tom. 5 pag. 57 ejus Bullarii, ubi multa habentur de iis, qui ad monasteria accedunt, ut cum Monialibus colloquantur.

(2) Gregorius XV. *cit. const. Inscrutabili* §. 4. Atque huc etiam spectat *constit. Felici* 492 Alexandri VII, tom. 6 par. 6 pag. 54, Bullar., qua sancitum est, ut Superior Regularis semel tantum in anno visitationis causa monasterii septa ingrediatur; quod si necessitas eum pluries ingredi cogat, id ei tantum licet, præsentem Episcopo, aut aliquo Ecclesiastico viro, quem Episcopus specialim constituit.

(3) *Cit. const. Inscrutabili* Gregorii XV §. 5. Monet tamen Benedictus XIV [de *Synod. diæces. lib. 5 cap. 12 n. 4*], satius esse Episcopo semel in synodo declarare animum suum, quod ipse scilicet semper velit Abbatissa-

rum etiam exemptarum electionibus interesse, quam id præstare singuli vicibus, quibus electio facienda est.

(N. S. In Antistita eligenda plura requiruntur: 1 Ætas quadraginta annorum. 2 Octennium saltem professionis. 3 Episcopus, vel ejus Vicarius electioni præsit; at non intra Claustra, sed ad crates colligat suffragia. 4 Superior Regularis, cui monasterium sublitur, vetatur suum suffragium cum suffragiis Monialium conferre. 5 Tandem Antistita non eligatur, nisi ad triennium; neque iterum eligi quiverit, nisi alio integro elapso triennio: *Synod. Tridentina Sess. 25 de Regularib. cap. 7*, et *Sacra Congregatio apud Nicolaum*.)

Quædam hic indicare placet de jurisdictione, qua potitur Abbatissa Cisterciensis monasterii vulgo *de las Huelgas*, prope Burgensem civitatem sæculo XII ab Alphonso VIII Rege erecti. Principis sane auctoritate gaudebat talis Antistita, sub civili pariter ac ecclesiastico respectu, ut observat M. Florez, *Hisp. Sacr. tom. 27*, ejus potestatem describens. Temporalis illius dictio plura municipia ac pagos complectebatur; et, ad instar Prælatorum *nullius*, quæ ampliora privilegia sunt, adhuc jurisdictionem exercet in 51 oppida, ac ibi sitas 12 religiosas domos: de causis nempe civilibus, criminalibus, et beneficialibus cognoscit; ecclesiastica munera confert; dimissoriales litteras, necnon licentias pro concionando, pro audiendis confessionibus, itemque pro cura animarum exercenda, expedit; synodum cogit, ac censuras fert per ecclesiasticos à se deputatos judices: quorum non simile in alia femina reperias exemplar. Hoc tamen venerandæ antiquitatis monumentum, cum ad exitum perducatur nova dioceseon circumscriptio, Concordato an. 1851 decreta, non amplius erit. (V. ejusd. *Convent. hac de re placita*, pag. 194 et seq.)

21. Monialibus tempore præeunt virgines sacræ, quarum origo vel ab ipsius Ecclesiæ primordiis est repetenda (1). Eadem pene intra domesticos parietes illarum vivendi ratio, quæ postea Monialium fuit. Eas Episcopus, aut aliquis ejus mandato Sacerdos (2) præcipuo aliquo festo die (3) solemniter in Ecclesia consecrabit, eisque imponebat vestem, quæ sacrarum virginum propria erat (4).

(1) Quemadmodum fuerunt in Ecclesia Ascetæ, antequam essent Monachi, ita fuerunt mulieres, quæ palam, ac manifesto virginitatem vovebant, ante quam Moniales instituerentur. Atque hæc sunt virgines sacræ, quas sæpe memorant Cyprianus, ac Tertullianus, et quas Sozomenus, *lib. 8 cap. 555 ed. Cantabrig. 1720*, appellat *virgines ecclesiasticas*. Soerates autem *lib. 1 cap. 17 pag. 47 ejusd. ed. Cantabr., virgines in matricula Ecclesiæ adscriptas*, quoniam descriptæ erant in Ecclesiæ libris, seu canone, atque hinc interdum etiam *canonicæ* dicebantur. Vide Valesium *Not. in Sozomeni lib. 8 cap. 25 pag. 555 ed. Cantabrig. 1720*, Albaspinæum *Not. in Conc. Illiberit. Cav. 15 pag. 165 ed. Neap. 1770*, Gotelerium *Not. in Constit. Apost. lib. 8 cap. 15 pag. 408 ed. Amstelædani 1724*.

(2) Etiam Presbyterum mandatu Episcopi virgines consecrasse, ostendit Concil. Cartaginense III, *Can. 56 tom. 2 col. 1404 collect. Labbei*, cum inquit, *Presbyter inconsulto Episcopo virgines non consecret*, quod idem

habet Fulgentius Ferrandus *Breviar. Canon. can. 91* apud Pithœum *codex canon. vet. Eccl. Rom. p. 508. Paris 1687.*

(5) *Devotis quoque virginibus*, inquit Gelasius P. in *Decret. c. 12* apud Pithœum *loc. cit. p. 267, nisi aut in Epiphaniarum die, aut in albis paschalibus, aut in apostolorum natalibus, sacrum minime velamen imponant; nisi forsitan, sicut de Baptismate dictum est, gravi languore correptis, ne sine hoc munere de sæculo exeant, implorantibus non negetur.* Vide S. Ambrosium *de Virgin. lib. 1 c. 1 col. 203., et de Laps. virg. cap. 5 col. 586 opp. tom. 5 edit. Venet. 1751.*

(4) Concilium Carthaginense IV, *Canon. 11 col. 1498. tom. 2 collect. Labbæi.* Atque hunc sacrarum virginum habitum memorat etiam Arcadius L. A. C. *de Episc. audien. ubi mimæ, et quæ ludibrio corporis quæstum faciunt, prohibentur uti publice habitu earum virginum, quæ Deo dicatæ sunt.* Erat hujus habitus pars una *sacrum velamen*; unde *velatæ virginæ* apud Innocentium *ep. 2 ad Vitric. cap. 13,* apud Constantium *epist. Roman. Pontific. col. 756,* sunt virginæ Deo consecratæ.

22. Ut virginæ, ita etiam ecclesiasticas viduas (1) habuit Ecclesia, antequam Monachorum, et Monialium institutum agnosceret. Ex his autem viduis, ut plurimum, eligebantur Diaconissæ (2); quamquam sæpe etiam perpetuas virginæ eo munere functas fuisse constat (3). Earum origo ab ipsa Apostolorum ætate repetenda est (4).

(1) Hieronymus *ep. 58 cap. 4 col. 175, et ep. 69 c. 7 col. 499 opp. tom. 1 ed. Veronæ 1754. Conc. Arausicanum can. 27 tom. 4 col. 705 collect. Labbæi, Auctor constit. Apostol. lib. 8 cap. 25* apud Cotelerium *PP. Apostolic. pag. 414 tom. 1 ed. Amstelædami 1724,* ubi tantum *cooptari in gradum vidualem* jubetur, quæ *jamdiu virum amisit, et caste, et laudate vixit, et domesticorum diligenter curam habuit.*

(2) Quare interdum Diaconissæ *viduæ* dicuntur; et earum officium *viduarum* appellant Tertullianus *lib. 1. Ad uxor. cap. 7 pag. 186 et de Veland. virgin. cap. 9 pag. 499 ed. Rigaltii Paris. 1654,* S. Epiphanius *Hæres. 79 n. 4 p. 1060 t. 1 opp. Paris. 1662,* S. Ignatius *ep. ad Smyrn. n. 13* apud Cotelerium *PP. Apostol. tom. 2 pag. 58 ed. Amstel. 1724,* S. Hieronymus *ep. 125 ad Ageruchiam de monogam. c. 6 col. 898 tom. 1 opp. ed. Veronæ 1754,* eandemque ob causam eas Epiphanius *loc. cit., et Conc. Laodicenum can. 11 tom. 1 col. 1554 et 1551 collect. Labbæi, viduas seniores* vocat. Sunt tamen distinguendæ Diaconissæ à viduis ecclesiasticis, quarum paulo ante facta mentio est. Non enim omnes hæ viduæ erant Diaconissæ, quamquam plerumque ex illarum corpore eligerentur, quæ Diaconissarum munus exercerent.

(3) Virginæ, quæ Diaconissæ factæ sunt, memorant S. Ignatius *loc. cit.* ibique Cotelerius, S. Epiphanius *Exposit. fid. n. 21 p. 1104 ed. Paris. 1722,* Auctor *const. Apostol. lib. 6* apud Cotelerium *t. 1 p. 550 ed. cit.; Justinianus Novell. 6 c. 6, Sozomenus lib. 8 c. 25 p. 555 indic. edit. Cantabrig. Zonaras, et Balsamon ad can. 19 Nicæn. apud Beveregium Pandect. canon. t. 1 p. 82 et 83 Oxonii 1672, ac Torrigius de Sac. Crypt. Valican. p. 2 p. 557 ed. Romæ 1639,* memorat S. Martinam virginem, et martyrem, quæ Diaconissa fuit.

(4) S. Paulus *ad Roman. XVI. 1.* memorat Phæben, quam *ministram* Ecclesiæ Cenchreensis appellat. Etiam Plinius Junior, *lib. 10. ep. 97 ad Trajanum pag. 287 ed. Oxonii 1705,* loquitur de duabus Christianis sœminis, quas ministras vocat, *qui magis, inquit, necessarium credidi ex duabus ancillis, quæ ministræ dicebantur, quid esset veri, et per tormenta quærere.*

23. Nonnisi viduis unius viri, quæ jam erant ætate provectæ (1), inter Diaconissas dabatur locus. Munera earum erant Sacerdoti sœminas baptizanti præstare operam, ut sexus pudori consuleretur ea ætate, qua baptismus per immersionem conferebatur (2), cathecumenas ad rem christianam domi instituere (3), sœminas ægrotas invisere (4), opem ferre martyribus, et confessoribus carcere detentis, cum ad eum Diaconis aditus non patebat (5), stare ad januas, per quas mulieres Ecclesiæ navem ingrediebantur (6), et suum in ea locum cuique tribuere (7). His muneribus addicebantur Diaconissæ per manuum impositionem (8), quæ tamen non sacramentum erat, sed Ecclesiæ cæremonia, ad instar benedictionis, quam mulieres illæ accipiebant (9).

(1) De ætate Diaconissarum Apostolus I. *ad Thimoth. V. 9.* habet hæc: *Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, in operibus bonis testimonium habens... si omne opus bonum subsecuta est.* Ad hunc Pauli locum respexit Theodosius Imperator in *L. 27. Cod. Theod. de Episc. et Cleric.,* cum scripsit: *Nulla, nisi emensis sexaginta annis, cui votiva domi proles sit, secundum præceptum Apostoli, ad Diaconissarum consortium transferatur.* Ipsam hanc ætatem annorum 60. memorant Tertullianus *de Virg. velan. c. 9 pag. 499 ed. Rigaltii Paris. 1654,* et S. Basilius *ep. 199 canon. 2 ad Amphilocho. can. 24 tom. 3 opp. pag. 295 ed. Paris. 1750,* et S. Hieronymus *Comm. in Isaiam lib. 2 c. 5. tom. 4 col. 55, et ep. 69 ad Salvinam c. 2 et 7 col. 495 et 500. t. 1 ed. Veronæ 1754.* Sed labentibus annis, Chalcedonensi Concilio *can. 15 col. 1707 et 1726 t. 4 collect. Labbæi,* sancitum est, ut Diaconissæ quadraginta annorum eligi possent, quam ætatem probavit etiam Concilium Trullanum *can. 14 tom. 7 col. 1354 collect. Labbæi ed. Venet.; et Justinianus Novella 125 cap. 13.* Ipse Justinianus *Novella 6, cap. 6,* in Diaconissis ætatem requirit annorum 50, quam eandem ætatem definit in *L. 9 cod. de Episc. et Cleric.,* si vera est lectio, quæ vulgo traditur. Nam Contiis legendum esse putat non 50, sed 60, atque ita ab erroris, et negligentiae nota liberat Tribonianum, qua certe liberari non potest, si retineatur vulgata lectio, quæ his est concepta verbis: *Nulla, nisi emensis 50 annis, secundum præceptum Apostoli, ad Diaconissarum consortium transferatur.* Non enim *præceptum Apostoli annos quinquaginta,* sed *sexaginta* constituit. Contra sub Nectario Patriarcha Constantinopolitano, fuisse Olympiadem Diaconissam quadraginta annis minorem, scribit Sozomenus *lib. 8 cap. 9 pag. 537 ed. Valesii Cantabrig. 1720.* Ex quibus intelligitur, non unam semper, eandemque regulam fuisse, et multum ea in re Episcopi arbitrio datum. Quæ olim in Diaconissis

requirebantur, explicat Jacobus Gothofredus in comment. ad cit. L. 27 C. Theod. de Episc. et Cler. tom. 6 part. 4 pag. 68 ed. Lipsiæ 1745.

(2) Justinianus Novell. 6 cap. 6, et Auctor constit. Apostol. lib. 5 cap. 16, ibique Cotelierus PP. Apostol. tom. 1 pag. 291.

(3) Auctor Commentariorum in epistolas sub nomine Hieronymi com. in ep. ad Rom. XVI. 1 col. 898 opp. Hieronym. tom. 11 ed. Veron. 1742, Conc. Carthag. IV. can. 12 col. 1497 tom. 2 coll. Labbæi ed. Venet.

(4) S. Epiphanius Hæres. 79 num. 3 pag. 1060 tom. 1 opp. ed. Paris. 1822, S. Hieronymus ep. 52 ad Nepolian. cap. 5 col. 258 tom. 1 opp. ed. Vallarsii Veronæ 1754. Auctor const. Apostol. lib. 5 cap. 15 pag. 290 loc. cit.

(5) Vide Cotelierum not. in const. Apostol. lib. 5 cap. 15 pag. 290 loc. cit., et Jacobum Gothofredum loc. cit.

(6) Auctor epistolæ ad Antiochenos, quæ Ignatii nomine circumfertur, num. 12 apud Cotelierum PP. Apost. tom. 2 pag. 152, Auctor const. Apost. lib. 2 cap. 57 pag. 260 et lib. 3 cap. 28 pag. 416 loc. cit. Per januas autem intelligendæ sunt portæ interiores, per quas aditus patebat ad ligneos parietes, quibus mulieres à viris in Ecclesia dividebantur. Dicam ea de re late Libro II.

(7) Auctor constit. Apostol. lib. 1 cap. 58 pag. 270 loc. cit. Diaconissarum quoque erat, Episcoporum mandata ad fœminas deferre, ad quas Diaconos mittere non expedivisset; necnon reliquis Viduis præsidere, et earumdem necessitatibus, ubi opus esset, succurrere. Selvag. Instit. lib. 1, tit. 22, §. 9.

(8) Diaconissas nullam manuum impositionem accepisse, quidam putant, atque ex eorum numero sunt Baronius ad an. 54 num. 285 pag. 215 tom. 1 ed. Lucæ, et Valesius Not. in Sozomen. lib. 8 c. 9 pag. 557 ed. Cantabrig. Moventur canone 19. Concilii Nicæni col. 42 tom. 2 collect. Labbæi, eujus hæc verba sunt: *Diaconissarum autem meminimus, quæ in habitu quidem censentur, quoniam nec ullam habent manuum impositionem, ut omnino inter laicos ipse connumerentur.* Quisquis tamen hunc canonem paulo diligentius expendat, facile deprehendet, eum non ad omnes generatim Diaconissas pertinere, sed ad eas tantum, quæ habitum sine ulla manuum impositione inter-Paulianistas acceperant. Ceterum ipse Canon non obscure declarat, reliquas Diaconissas manuum impositionem habuisse, quod recte observarunt viri eruditi, præsertim Jo. Gaspar Svicerus Tesaur. tom. 1 pag. 867 Amstelædami 1682, Arcudius concord. Eccles. occiden. et orient. lib. 6, cap. 40, Christianus Lupus Schol. in eumd. can. Nicæn. opp. tom. 1 pag. 265 ed. Venet., Gabriel Albaspinæus Not. in eumd. can. pag. 499 ed. Neap., Carolus Fabrotus Not. ad Balsam. collec. constit. l. 3 tit. 1 apud Justellum Bibl. Jur. Canon. tom. 2 pag. 1417. Paris. 1661, Gaspar Juenin de Sacram. ordin. in commun. quæst. 5 cap. 1 pag. 532, Natalis Alexander Histor. Eccl. sæc. 5 cap. 5 art. 6 n. 21 pag. 145 t. 5 ed. Venet. 1776. Revera Concilia, et Scriptores, qui de Diaconissarum ordinatione loquuntur, manuum impositionem discrete memorant: ut videre est canone 15 Concilii Chalcedonensis col. 608 tom. 2 collect. Harduini, Concilii Trullani can. 14 col. 1665 tom. 3 ejusdem collect., et Sozomeni lib. 8 cap. 9 pag. 551 ed. Cantabr., eum de Olympiæ ordinatione disputant. Auctor Constitutionum Apostolic. lib. 3 cap. 49 pag. 412 loc. cit., Diaconissas ab Episcopo ordinari jubet eam manuum impositione, certaque oratione, quæ ibi describitur. Apud Latinos etiam hujus manuum impositionis meminit Concilium Wormatiense can. 76 col. 747 tom. 5 collect.

Harduini, et Fortunatus in Vit. Radegund. apud Surium 13 Aug. lib. 1 cap. 6 tom. 4 pag. 655 ed. Colon. 1579 de Medardo Episcopo dicit hæc: *manu superposita, consecravit Diaconam.* Confer Cotelierum in constit. Apostol. loc. indic. Erat tamen hæc manuum impositio, non sacramentum, sed Ecclesiæ cæremonia, quæ nullum imprimerebat ordinis characterem, ad quem suscipiendum mulieres aptæ, et idoneæ non sunt. Apposite S. Epiphanius, Hæres. 79. Collyrid. n. 5 pag. 1060 tom. 1 opp. ed. cit., *Quamquam vero, inquit, Diaconissarum in Ecclesia ordo sit, non tamen ad Sacerdotii functionem, aut ullam ejusmodi administrationem institutus; sed ut mulieribus sexus honestati consulatur, sive ut baptismi tempore adsit; sive ut inspiciat, si quid passa sit, aut molestiæ pertulerit; sive ut cum nudandum est mulieris corpus, interveniat; ne virorum, qui sacris operantur, adpectui sit exposita, sed à sola Diaconissa videatur.* Consule Justellum Bibl. Jur. Canon. t. 1 not. in Conc. Nicæn. can. 49 pag. 75 Paris. 1661, Natalem Alexandrum loc. cit. Jueninum de Sacram. dissert. 3 de Sacram. ordin. in commun. quæst. 5 cap. 1, Salam in Not. ad Bonam lib. 1 cap. 25 §. 15 pag. 558 tom. 2 opp. ed. Taur. 1749. Ritum à Græcis observatum in Diaconissarum ordinationibus, describit Jacobus Goarius in Eucholog. Græc. de Diaconissis pag. 262 Paris. 1647. De ordinandis autem tum Latinorum, tum Græcorum Diaconissis, agit Morinus de Sac. Ordinat. par. 5 exerc. 10 cap. 4 et seq. Diaconissarum consecrationes sæculo XI. memorat Joannes XIX literis datis ab Episcopo Silvæ Candidæ apud Mabilionium Museum Ital. Ord. Roman. XI pag. 156 tom. 2 Paris. 1686. Extat etiam apud Syros Diaconissarum ordinatio, quam una cum earum officio, et potestate accurate describit Assemanus in dissert. de Monophysitis num. 40 tom. 2 Biblioth. Orient.

(9) Duo postremo sunt observanda, antequam hanc de Diaconissis tractationem absolvamus. Primum est, quod non uno, et eodem tempore earum usus ubique sublatus fuit; qua de re videndi sunt Bona Rer. liturg. lib. 1 c. 25 et 15 tom. 2 pag. 353, ibique Robertus Sala in Not. pag. 559, Morinus de Sac. ordinat. pag. 5 exerc. 10 cap. 5, Thomassius Vet. et Nov. Eccles. discipl. p. 1 lib. 3 cap. 51 num. 4 tom. 1, Juenin. de Sacram. de ordin. in spec. dissert. 9 q. 5 cap. 2. Alterum est, quod interdum Diaconissæ etiam dicebantur diaconorum uxores ante Diaconatum ductæ, eodem modo, quo illæ, quæ uxores Presbyterorum fuerant, Præbyteræ, quæ Episcoporum, Episcopæ vocabantur: atque huc spectat Concilium Turonense II. Can. 15 et 49 col. 557 et 559 t. 6 collect. Labbæi, et Antisiodorensis Can. 21 col. 644 eodem loc. Vide Robertum Salam in Not. ad Card. Bonam loc. cit.

Inserere isthuc lubet quod can. h. André, Diction. Jur. Can. laud. edit. Matritens., verbo *Diaconissas*, observat; nempe: *Existian aun algunos vestigios de Diaconisas, antes de la Revolucion, en ciertas iglesias de Francia. Las monjas cartujas de Saleth, en el Delfinado, hacian en el altar officios de diácono y de subdiácono, y tocaban los vasos sagrados. La abadesa de S. Pedro de Lyon hacia tambien officio de subdiácono, cantaba la epistola, y llevaba manipulo; pero no en el brazo, sino en la mano.*

De Religiosis Hisp. Congregationibus videndæ leges tit. 26 lib. 1 Novis. Compilat., et notæ ipsis adjectæ. Ibi apparent multæ et à Regibus nostratibus et à S. Sede emanatæ dispositiones ad Regularem statum spectantes.

Concordati an. 1757 art. 41, de committenda Metropolitani Regularium domum visitatione decisum est, ut illius actis ad Apost. Sedem transmissis, de correctione et reformatione ipsarum decerneretur: Concordati quoque an.

1755 exordio restaurandam apud nos statuebatur regularem disciplinam juxta SS. Canones, Pontif. sanctiones, ac Tridentinas leges.

Sub Pi. VI Pontificatu obtenta Bulla, ut clerus regularis istarum ditionum generalibus Ministris Hispanis exclusive subjectus esset. Ann. 1802 et 1804 à Pio VII binæ aliæ Bullæ impetratæ; quarum prima Cardinalis Ludovicus de Borbon, Tolet. Præsul, Apostol. Regularium utriusque sexus visitator constituebatur, ut adscitis Episcopis vel eccles. dignitatibus, semel conventus et monasteria Hisp. provinciarum, etiam exempta ac quomodolibet privilegiata, tam in Peninsula quam trans mare posita, invisenda curaret, et cognita causa, quidquid ad eorundem in omnibus reformationem expedire videretur, ad S. Sedem referret. Altera ejud. Pontif. cit. Bulla, de non exequendis in proposito absque Apost. auctoritatis adsensu reformationibus decernebatur, ut et de vicariorum generalium, queis tantum parerent nostrates Regulares, constitutione.

Annis 1809 ad 1814, ut et 1820 ad 1825, lata pro Regular. apud nos reformatione, pro partiali ipsorum suppressione ac aliis similibus, decreta et leges, quæ mox effectu destituta remansere.

Sed an. 1835, Societatis Jesu domuum, necnon et aliarum Ordinum virorum, quæ decem ex iis professos non haberent, suppressio à Regali Gubernio pronuntiata est. Ac decreto 8 Martii 1836, lege item 29 Julii 1837, idem generatim stabilitum de monasteriis, conventibus ac congregationibus, tam virorum, quam foeminarum, etiam clericorum Regularium, et Ordin. Militarum; exceptis tantum collegiis pro Missionibus in Asiam expediendis, ac Scholarum Piarum, et S. Joann. de Deo *Fratribus Charitatis* erga infirmos, quorum certis conditionibus existentia submittebatur. Suppressa ipsa lege foeminarum cœnobia, præter S. Vincent. Paul. sorores, vulgo *de la Caridad*; ibi tamen easdem permanere concessum est. Omnium vero utriusque sexus monasteriorum, conventuum ac sodalitorum bona, census, et redditus, Statui necessitatibus applicata; relicta professis tum monialibus, tum viris in sacris constitutis, perpetua pensione.

Res ita se habebat, cum lege 5 Martii 1845, in pristinum restitutæ statum Scholarum Piarum domus. Ac novis. Concordato, quæ sequuntur, sancta habes:

Art. 29. • Eum in finem (nempe, Cleri institutionem), ut in universa Peninsula adsint sufficienti numero Ministri, atque Operarii evangelici, quibus uti valeant Episcopi ad sacras Missiones pro variis suarum Diocesium locis, ad parochorum subsidium, ad ægotantium opem, atque ad alia charitatis, et publicæ utilitatis opera; Regium Gubernium, cui mens meliori conditioni Collegiorum, quæ ad Missiones pro ultramarina ditione instituta sunt, opportune prospicere; nulla interposita mora, reque prius cum Prælati Diocesis collata, efficiet, ut ubi necesse sit, constituentur domus, et Congregationes religiosæ Sancti Vincentii à Paulo, Sancti Philippi Nerii, atque alterius Regularis Ordinis ex adprobatis per Apostolicam Sedem, quæ simul ecclesiasticis viris ad se recolligendum; iis, aliisque ad spiritualia exercitia præagenda, cæterisque id genus piis usibus inservient.

Art. 30. • Ut præsto etiam sint religiosæ domus, ubi mulieres, id, Deo inspirante, cupientes, vacare queant vitæ contemplativæ, et activæ, adsistendi nimirum ægotis, puellas instituendi, aliisque operibus æque piis ac populo proficuis, attendendi; institutum filiarum, quæ à *Charitate* nuncupantur, sub directione clericorum Sancti Vincentii à Paulo conservabitur, Regio Gubernio ad ejus incrementum cooperaturo.

• Conservabuntur item religiosæ mulierum domus, quæ contemplationi

puellarum educationem et institutionem, aliaque charitatis opera conjungent.

• Quod ad reliqua Sanctimonialium instituta, Ordinarii Præsules, ad omnes suarum diocesium circumstantias respicientes, illas religiosas mulierum domus proponent, in quibus novitiarum admissionem ac professionem expedire censeant, pariterque instructionis, et charitatis exercitia, quæ iisdem convenire dijudicent.

• Nemini ad religiosam professionem aditus patebit, nisi prius ejus sustentationi debita forma provissum sit.

Ut de religiosis virorum congregationibus prius agamus, animadvertendum est, Regis decretis 25 Julii, et 5 Decemb. 1852, ex quibus postremum adsentiente Apost. Nuntio prodiit, de congregationum S. Vincentii de Paul ac S. Philippi Nerii instauratione statutum fuisse, quæ ad exitum perducta ut in eis providebatur.

Attendendæ quoque binæ Reg. schedulæ, altera 19 Octob., altera 29 Nov. 1852, latæ, queis pro Missionibus trans mare ferendis, collegiorum Regular. instaurationi, ut in ipsis exprimitur, decreta est; quarum vi nuper in Reg. Sanct. Paschalis domo oppid. vulgo *de Aranjuez*, instituta communitas Fratrum Discalceatorum S. Francisci, ad Missiones in Philippinis insulis habendas; et dispositum, ut in municipio quod vocatur *de Priego*, Conchensis Provincia, alia similiter congregetur Minorum Observant., ejusd. S. Patriarchæ, ut Sac. Locorum servitio, et religiosæ incolarum Cubanæ Insulæ educationi addicta sit. Aliæ pariter virorum congregationes in celeberrimis domibus religiosis, specialibus Gubernii dispositionibus, erigi videntur; inter quas numeratur quæ vulgo de Loyola, S. Ignatii, Soc. Jesu Fundatoris, nativitate clarissima: ubi, ex cit. Reg. sanctione 19 Octob., collegium pro restitutione ejusd. Societatis in Philippinis insulis, ordinandum est.

Quod ad eos tamen, queis ante allata Reg. decretum 1836 et legem 1837, Hispaniæ monasteria, et conventus habitacula erant, novis. Concordatum alte silet.—Citatum jam decretum 25 Julii 1851 ipsorum, relative ad præbendam ac beneficiorum collationem, meminit. Ex ipsis aliqui indulta (*habilitaciones*) impetraverant; quæ cum non omnibus Prælati aut Capitulis sufficientia viderentur, quum Regulares Cathedralium et Collegiarum statuta aperte et absolute excluderent, ut quælibet in proposito dubitatio removeatur, Reg. ordinat. 1 Jul. hujus an. 1853 ita se habet: • Para sacar á esta clase de situacion tan angustiosa, pareció al Gobierno de S. M. el medio mas espedito, invitar al M. R. Nuncio de Su Santidad en estos Reinos, á que fijase definitiva y generalmente el efecto que deban producir las habilitaciones expedidas á favor de los esclaustrados. En su virtud dicho M. R. Nuncio declaró en comunicacion de 19 de enero último, que los espresados esclaustrados, habilitados por Su Santidad ó por la Nunciatura, para obtener *beneficios simples ó residenciales, y aun curados*, pueden ser admitidos, en los términos y forma marcados en la habilitacion, á la provision de prebendas de gracia ó de oficio, excepto las dignidades, á no ser que en los breves de habilitacion se comprendan espresamente.—Reg. dispositio 15 Nov. 1851 vitalitiam Regularium extra claustra degentium pensionem, titulum pro ordinibus recipiendis esse statuit; ac ipsius præstationem in illorum favorem, qui ex leg. 29 Julii 1837 non habent, quodammodo præparavit.

Quod ad foeminarum domos spectat, Reg. ordin. 15 Decemb. 1851, de ipsarum communitatibus instaurandis, ut et de Monialium admissione ac professione agebat, rem, ex Concordati littera, Prælatorum arbitrio relinquens.—Decretum 19 Martii 1852 de pensione quibusdam Monachibus præstanda

